

Anna Bruska

Zachowania problemowe wśród młodzieży

Bachelor Thesis

YOUR KNOWLEDGE HAS VALUE



- We will publish your bachelor's and master's thesis, essays and papers
- Your own eBook and book - sold worldwide in all relevant shops
- Earn money with each sale

Upload your text at www.GRIN.com
and publish for free



Bibliographic information published by the German National Library:

The German National Library lists this publication in the National Bibliography; detailed bibliographic data are available on the Internet at <http://dnb.dnb.de> .

This book is copyright material and must not be copied, reproduced, transferred, distributed, leased, licensed or publicly performed or used in any way except as specifically permitted in writing by the publishers, as allowed under the terms and conditions under which it was purchased or as strictly permitted by applicable copyright law. Any unauthorized distribution or use of this text may be a direct infringement of the author s and publisher s rights and those responsible may be liable in law accordingly.

Imprint:

Copyright © 2016 GRIN Verlag
ISBN: 9783668242968

This book at GRIN:

<https://www.grin.com/document/334617>

Anna Bruska

Zachowania problemowe wśród młodzieży

GRIN - Your knowledge has value

Since its foundation in 1998, GRIN has specialized in publishing academic texts by students, college teachers and other academics as e-book and printed book. The website www.grin.com is an ideal platform for presenting term papers, final papers, scientific essays, dissertations and specialist books.

Visit us on the internet:

<http://www.grin.com/>

<http://www.facebook.com/grincom>

http://www.twitter.com/grin_com

UNIwersytet KAZIMIERZA WIELKIEGO
WYDZIAŁ PEDAGOGIKI I PSYCHOLOGII
INSTYTUT PEDAGOGIKI

Anna Bruska

ZACHOWANIA PROBLEMOWE WŚRÓD MŁODZIEŻY

Praca licencjacka napisana pod kierunkiem

BYDGOSZCZ 2016

Spis treści

Wprowadzenie	3
Rozdział 1. Zachowania problemowe młodzieży w literaturze	5
1.1. Definicja pojęcia zachowania problemowego i innych terminów proponowanych przez badaczy.....	5
1.2. Wybrane zachowania problemowe	7
1.2.1. Pojęcia.....	7
1.2.2. Objawy	14
1.2.3. Stosowanie wybranych zachowań problemowych - wyniki badań.....	15
1.2.4. Przyczyny	17
1.2.5. Skutki	26
1.3. Możliwości ograniczenia zachowań problemowych.....	27
1.3.1. Pojęcie profilaktyki i jej rodzaje	27
1.3.2. Profilaktyka wybranych zachowań problemowych	29
Rozdział 2. Ogólne założenia metodologiczne przyjęte w badaniach	32
2.1. Przedmiot i cele badań	32
2.2. Problemy badawcze i hipotezy.....	33
2.3. Zmienne i wskaźniki	36
2.4. Metody, techniki i narzędzia wykorzystane w badaniach.....	40
2.5. Organizacja i teren badań.....	42
2.6. Dobór próby badawczej	44
2.7. Charakterystyka badanych osób.....	44
Rozdział 3. Opinie respondentów na temat stosowania zachowań agresywnych i autoagresywnych.	46
3.1. Charakterystyka badanych	47
3.2. Opinie badanych na temat zachowań agresywnych i autoagresywnych.....	49
Podsumowanie	77
Bibliografia	83

Wprowadzenie

O zachowaniu i zachowaniu się mówi się wszędzie, często jednak mając na myśli ich negatywny aspekt. Dzisiejsze czasy oferują wachlarz możliwości, jednak nie są one skupione jedynie na czynieniu dobra. Tak jak czasy się zmieniają, zmienia się także mentalność ludzi, a przede wszystkim osób młodych, dla których to okres gimnazjum jest ważnym, jeśli nie najważniejszym etapem ich rozwoju, zarówno fizycznego, jak i emocjonalnego. To właśnie na tym etapie życia młody człowiek smakuje, czym jest pierwsza przyjaźń, pierwsza miłość, czy pierwsza porażka. Czasami nawet błahе problemy stają się w wizji osoby młodej czymś trudnym, nie do pokonania. Bez pomocy właściwych osób może on stracić pomysły na siebie i poszukać innych, pozornie "ciekawszych" odpowiedników dobrej rozrywki i "idealnych" pomysłów na szybkie i skuteczne rozwiązanie problemów. Adolescent ucieka wtedy do zachowań agresywnych i nierzadko autoagresywnych. Chęć zrozumienia przyczyn podejmowania takich, a nie innych zachowań problemowych oraz toku myślenia młodego człowieka wraz z jego opinią na temat wybranych zachowań agresywnych i autoagresywnych skłoniła mnie do wybrania właśnie takiego, a nie innego tematu pracy.

Niniejsza praca dyplomowa skupia się wokół tematu ***zachowań problemowych wśród młodzieży*** i jest podzielona na trzy rozdziały: teoretyczny, metodologiczny i wyniki badań.

W pierwszym rozdziale zostało przedstawione pojęcie zachowania problemowego i inne pojęcia, które proponują badacze. W pracy opisane zostały dwa wybrane zachowania problemowe - agresja i autoagresja. Agresja przedstawiona jest między innymi jako zachowanie, które skierowane jest przeciwko komuś lub czemuś, w celu wyładowania złości, bądź też ukazania swojej pozycji w społeczeństwie. Tak jak wiele jest definicji agresji, istnieje też wiele definicji autoagresji, która w niniejszej pracy przedstawiona jest między innymi jako akt okaleczenia własnego ciała, celowy lub bezcelowy, związany ze śmiercią bądź też ogólnym uszczerbkiem zdrowotnym jednostki. Z autoagresją związane jest pojęcie samobójstwa, a więc umyślnej lub nieumyślnej próby odebrania sobie życia w różnym celu. Istnieje wiele objawów stosowania tychże zachowań, zarówno na podłożu społecznym, psychicznym czy fizycznym. Przyczyn agresji i autoagresji doszukiwać się można w środowisku

szkolnym: niskie stopnie, chęć zwrócenia na siebie uwagi, chęć poprawienia swojej pozycji w klasie itp., jak i w środowisku rodzinnym: niezwracanie uwagi na problemy dziecka, przyzwalanie na negatywne zachowania dziecka, brak więzi uczuciowej między rodzicami a dzieckiem, czy też problemy rodzinne tzn. problem alkoholowy, rozwód czy śmierć rodzica/rodziców. Zwracając uwagę na przyczyny wybranych zachowań problemowych, warto skupić się przede wszystkim na ich skutkach. Tych jest więcej i doszukiwać się ich można na takich płaszczyznach jak: sfera fizyczna (rany, infekcje), sfera emocjonalna (problemy z prawidłowym okazywaniem emocji, poczucie wstydu czy niska samoocena) oraz sfera społeczna (nieumiejętność zawierania kontaktów, trudności związane z aklimatyzacją w danej grupie społecznej). Tutaj pojawia się pytanie: czy można ograniczyć stosowanie zachowań agresywnych i agresywnych, a jeśli tak, to w jaki sposób? Nie ma niestety w tym przypadku żadnego "złotego środka", wyróżnia się kilka rodzajów profilaktyki, między innymi częste rozmowy rodziców z dzieckiem na temat różnych błahych i poważnych problemów, programy profilaktyczne w szkołach i poza nimi, które mówią o pojęciu agresji i autoagresji, ale przede wszystkim o ich krótko- i dalekosiężnych skutkach. Na ile jednak takie działania profilaktyczne są w stanie pomóc - nie da się określić.

Drugi rozdział pracy dyplomowej dotyczy ogólnych założeń metodologicznych przyjętych w badaniach. Przedstawione zostały podstawowe pojęcia, jakimi są przedmiot badań i cel badań. Określone zostały także przedmiot i cel badań niniejszej pracy dyplomowej wraz z problemami badawczymi. W tym rozdziale wyróżniono zmienne i wskaźniki, które posłużyły w późniejszym przeprowadzeniu badań wśród młodzieży. Metodą wykorzystaną w badaniach jest sondaż diagnostyczny, a techniką - ankieta. Kolejnym etapem danego rozdziału jest przedstawienie terenu badań oraz procesu ich organizacji. Scharakteryzowane zostały również osoby uczestniczące w badaniu.

Trzeci rozdział koncentruje się ponownie wokół charakterystyki osób badanych, jednak już wraz z wynikami badań i ich analizą. Przedstawione zostały wyniki badań na temat opinii respondentów dotyczących zachowań agresywnych i autoagresywnych, a dokładniej ich pojęć, przejawów, przyczyn oraz skutków. Zanalizowane zostały różnice między opiniami respondentów a zmiennymi niezależnymi, a więc płcią i wiekiem.

Rozdział 1. Zachowania problemowe młodzieży w literaturze

1.1. Definicja pojęcia zachowania problemowego i innych terminów proponowanych przez badaczy

Rozważania dotyczące zachowań problemowych należy rozpocząć od wyjaśnienia, pozornie prostego, terminu problemu. Słowo "problem" pochodzi z języka greckiego - *problema* - i oznacza pewną trudność lub przeszkodę. W. Kopaliński (1978, 785) rozpatruje problem jako "zagadnienie, zadanie, sprawa do rozwiązania". Problem może być więc definiowany jako pewnego rodzaju przeszkoda, którą należy rozwiązać.

Na termin "zachowanie problemowe" składa się przede wszystkim termin "zachowanie", a więc angielski *behavior*. P.G. Zimbardo (2006, 4) definiuje zachowanie jako działanie. Do przykładów zachowań zalicza on: "uśmiechanie się, płacz, bieganie, bicie, mówienie i dotykanie (...)".

Termin zachowań problemowych to przedmiot badań Jessorów (1973/1978, 23) - autorów "Teorii Zachowań Problemowych", według której zachowania problemowe to zachowania niezgodne z normami akceptowanymi społecznie, są to zachowania sprzeczne, które wzbudzają sprzeciw wśród znaczących jednostek.

Zachowanie problemowe to zatem wszelkie czynności, w wyniku których jednostka boryka się z negatywnym ich rezultatem, bądź też czynności, które same w sobie są negatywne i w momencie ich wykonywania stają się kłopotliwe zarówno dla jednostki, jak i otaczającego ją świata.

Niektórzy autorzy stosują zamiennie termin zachowanie problemowe z ryzykiem. Termin "ryzyko" pochodzi z języka łacińskiego - *risicare* - i oznacza "omijać coś" (Kwiatkowska E., 2012, 10). C. Walesa (1988, 5-14) mówi o ryzyku jako o "świadomym i dobrowolnym ponoszeniu strat i przyjmowaniu negatywnych konsekwencji działań". Ryzyko według C. Walasa to również "możliwość negatywnego wyniku działania (...), możliwość straty". Autor pojmuje ryzyko jako aktywność, którą jednostka podejmuje. Aktywność ta może przyjmować następujące formy:

- niska aktywność (nie wszystkie jej kwestie są wcześniej ustalone, przemyślane; jednostka często nie zdaje sobie sprawy z konsekwencji jej działania; nie jest świadoma faktu, że podjęte działanie może przynieść straty);